

“Zit ondernemen niet in ieders DNA?”

Door: Anne van Hees

Welk verband is er tussen ondernemingszin en persoonlijkheid? Voor het antwoord op deze vraag sprak Egoscoop met twee ondernemers in hart en nieren: Job Christians en Erik Boeschoten. Ze zijn jong – (bijna) dertig - en ervaren: al ruim tien jaar brengen zij het onderwijs enthousiasme en inspiratie. Hun onderwijsadviesbureau en uitgeverij Onderwijs Maak Je Samen (OMJS) is een succes. Job verliet - na enkele jaren parttime voor de klas - de school, maar niet het onderwijs. Job: “Hier aan de zijlijn merk ik dat ik een grotere bijdrage kan leveren.” “Job’s voeling met de doelgroep en mijn creatieve achtergrond is een perfecte combinatie,” aldus Erik.

Wanneer en hoe zag OMJS het levenslicht?

Job: “Het idee ontstond bij mij. In het studiejaar 2001-2002 bedacht ik als tweedejaars PABO-student, dat het mooi zou zijn als er een platform voor leraren zou komen waarop zij dingen konden uitwisselen. Ik legde dit aan Erik voor. Hij studeerde op dat moment nog Industrieel Ontwerpen aan de TU Delft en was erg handig met het bouwen van websites. Hij ging direct aan de slag en hij vroeg me om een domeinnaam. Deze hebben we toen ter plekke bedacht. Daarmee was de naam ‘Onderwijs Maak Je Samen’ een feit. Met de inzet van velen om ons heen vulde de website zich met allerlei artikelen, columns, ideeën. Met mijn afstudeerstage en de website van OMJS heb ik uiteindelijk de Trouw-talentprijs gewonnen.”

Erik: “Na het afstuderen van Job constateerden we dat we in een behoefte voorzagen en hebben toen besloten een stichting op te richten.”

Job: “Pas later zijn we het bedrijfsmatig gaan bekijken. Voor alle inzet waren op een gegeven moment inkomsten nodig. Toen zijn we een webwinkel begonnen. Ruim drie jaar na mijn afstuderen kwam ik op een punt dat ik voelde dat ik moest kiezen tussen de klas of OMJS. Ik heb lang getwijfeld, maar het inzicht dat ik vanuit OMJS voor veel meer leerlingen iets kan betekenen hielp me de knoop door te hakken en voor OMJS te kiezen. Ondertussen droegen we ook al verantwoordelijkheid voor een aantal werknemers en werd het wat vreemd dat ik er de helft van de week niet was.”

Had je dan ook het idee dat je ondernemingszin binnen het onderwijs werd geremd?

Job: “Nee, hierin heb ik geen beperking gevoeld. Er zijn mijn inziens genoeg kansen tot ondernemen binnen het onderwijs. Je moet deze ook zelf creëren. Ik pakte wel mijn ruimte.”

Komen jullie uit een ondernemersnest?

Job & Erik: “Nee, helemaal niet!”

Job: “Onze moeders zijn zussen en onze opa was dominee. Een aantal ooms en tantes van ons ook.”

Erik: “Mijn vader zit nog in het onderwijs en ook mijn moeder is leraar geweest. En jouw vader Job, is nog steeds leraar.”

Job: “Ja, klopt. Ik vraag me dan af, of de zin tot ondernemen niet in ieders DNA zit? Maar dat sommige mensen helaas afleren om authentiek te zijn?”

Erik: “Ik denk dat kinderen vol ondernemingszin zitten. Als je ziet wat die zelf ondernemen: hutten bouwen... Ik ging vroeger op het grasveld voor ons huis, hele ruimteschepen bouwen van gras. Het slaat helemaal nergens op als je van te voren gaat bedenken: een ruimteschip van gras. Doordat je het gewoon gaat doen, creëer je toch een enorm ruimteschip. Je hebt een super dag en je vindt het resultaat fantastisch. Kinderen leren dat ze voorzichtige keuzes moeten maken, als je een keuze maakt moet je er goed over na hebben gedacht.”

Job: “Let op!”

Erik: “Precies, ‘Let op! Kijk uit!’ daar komt

de angst om de hoek. Opvoeding en onderwijs is een belangrijke factor in het afleren of stimuleren van ondernemingszin en ik heb denk ik erg geboft met mijn omgeving. Ook al kom ik dus ogenschijnlijk uit een traditioneel gezin, dat is maar de vorm. Binnen het onderwijs zijn heel veel ondernemende types. Mijn pa was een hele ondernemende leraar, hij durfde het echt anders aan te pakken.”

Job: “Ik ben heel vaak voor de leeuwen gegooid. ‘Doe het maar,’ werd mij gezegd. Erik: “Wij zijn niet bang voor de toekomst omdat we in staat zijn om in elke situatie na te denken over welke oplossingen er voor handen zijn. Als je daarop kunt vertrouwen, dan kun je vrijwel alles aan.”

De omgeving waarin jullie opgroeiden heeft dus een positieve uitwerking gehad op jullie huidige ondernemingszin. Waaraan hebben jullie je succes als ondernemer nog meer te danken?

Job: “Wij krijgen het vanuit ons karakter of onze overtuiging voor elkaar om mensen te verbinden. Ik weet niet of het een soort opportunisme is, of dat het in ons DNA zit. Ik heb er over nagedacht en met mijn team over gesproken. Ik vraag me af hoe het zo kan zijn dat bij ons de wereld van de een op de andere dag kan veranderen, zonder dat dit tot problemen leidt. Hoe krijgen we het voor elkaar om zo snel onze koers te wijzigen of in te kunnen spelen op actualiteit? Dat heeft alles te maken met de eigenschappen van de mensen

Erik Boeschoten

hier. De gemene deler daarin is dynamiek en openheid. Alle mensen hier krijgen het voor elkaar om waar te kunnen te nemen, te beschouwen en zich af te vragen 'wat kunnen wij daarmee?' Dat is dus een hele open houding.

Als je dan de vertaling maakt naar kinderen, dan heeft het te maken met de mogelijkheid om emotioneel vrij te kunnen denken en handelen. Je kunt denken vanuit angst, maar als je dat doet, kun je niet geïnspireerd raken. Dus als je een bepaalde vrijheid hebt..."

Erik: "Onbevangenheid."

Job: "Ja, onbevangenheid, dan durf je alles tegemoet te treden! Dan neem je niet alles meteen voor waar en onveranderbaar aan, maar je kijkt wat je ermee kunt om het aan te wenden om een situatie te verbeteren."

Prachtig verhaal! Maar ik denk ook meteen: hoe dan? Wat vraagt dat van je?

Job: "Niet zoveel waarde hechten aan systemen. Wij hebben hier procedures, maar deze zijn niet heilig. Juist omdat zelf nadenken belangrijker is dan de regels. Heel veel onderwijsadviesbureaus, zitten denk ik vanuit een bepaalde herkomst en traditie, vast aan een manier van werken en vanuit de angst om dat los te laten, lopen ze vast. De omgeving is namelijk veranderd. Op het moment dat je open blijft en in contact blijft met de buitenwereld, gebeurt je dat niet. Er verandert soms een hoop en dat is niet altijd gemakkelijk. Dat vraagt om een type leiderschap dat daar de ruimte voor geeft."

Ik geloof niet dat een overtuiging alleen ervoor kan zorgen dat iets ook lukt. Wat moet je kunnen?

Erik: "Vertrouwen op je intuïtie. Ik heb ooit een interessante discussie gehad over een zekere grondhouding. Het ging over het verschil en de overeenkomst tussen consultancy en ondernemerschap - en dat is interessant want in ons bedrijf vind je beide. Bij advisering worden er gefundeerde, wetenschappelijk onderbouwde adviezen gevraagd. Een ondernemer doet niet alles helemaal gefundeerd, want dan loopt ie namelijk vaak achter de feiten aan. Die maakt veel keuzes op basis van intuïtie. Je kunt dan niet altijd van te voren aantonen

dat het een goede keuze is, maar een ondernemer durft het risico te nemen en denkt 'volgens mij is dit de goede keuze.' Dat is de een belangrijke kern van ondernemen: het risico durven nemen, het risico dat je op je bek kunt gaan."

Zijn jullie dan mensen met lef?

Job: "Ja, nou ja... doen!"

Erik: "Lef vind ik een beetje een lastig begrip. Het gaat niet zo bewust dat je denkt 'o, nou ga ik een risico nemen en als er dit of dat gebeurt, dan ben ik de sjaak'

Je bent je niet altijd bewust van het risico?

Erik: "Nou nee, je neemt gecalculeerd risico. In het begin, waren we nog meer onbevangen dan nu. We wisten niet welke risico's we konden lopen en ook waren de risico's kleiner. Dan ga je gewoon aan de slag. We groeiden en moesten toch wel wat meer berekend met onze keuzes omgaan, we hadden immers ook een verantwoordelijkheid voor anderen. Maar accepteren dat een bepaalde keuze een negatief effect kan hebben, bijvoorbeeld dat je product niet aanslaat of dat dit een bepaald effect heeft op je doelgroep, ja, dat risico durven wij soms wel te nemen omdat je daarmee ook een stap verder kan komen."

Job: "En om ervan te leren. Daarnaast is een onmisbare kwaliteit van een ondernemer invoelend vermogen en dit ook nog eens om kunnen zetten tot handelen. Dus de persoon tegenover je aanhoren, proberen vanuit zijn perspectief te denken, dus in zijn ervaringsstroom te komen en dan te voelen waar hij of zij mee zit, worstelt of een oplossing voor zoekt. Dit gebruiken we vervolgens om te beslissen wat we gaan maken of welke dienst we gaan aanbieden. Dat vergt van je dat je een beetje een kameleon bent, dus weten op welke manieren je moet acteren als er verschillende mensen voor je neus zitten."

Erik: "Dat vind ik wel interessant dat je dat zo zegt, want ik denk dat dit ook een belangrijke kwaliteit is voor leraren. Zij hebben hele verschillende leerlingen die allemaal andere behoeftes hebben en hun invoelend vermogen is essentieel om te weten wat zij die leerlingen moeten bieden."

Job: "Een hele mooie verbinding! Ik krijg er kippenvel van... Maar dat is wel waar hé, het is dus niet alleen het invoelend vermogen, maar ook de vaardigheid om het vervolgens te kunnen aanwenden en mee te nemen in je handelen. "

Dat is een hele positieve benadering. Is het onderwijs niet juist een belemmerende factor als het gaat om ondernemingszin?

Job: "Wij ontmoeten veel leraren en schoolleiders die zelf dingen ontwikkeld hebben, die erg ondernemend zijn. Leraren denken mijn inziens vaak wel teveel in systemen en zekerheden. Maar ik weet niet of je dat volledig moet toeschrijven aan externe regel- of toetsdruk..."

Erik: "Wat ik het gevaar vind, is dat we aan een discussie grenzen die ik helemaal niet zo interessant vind: of een schoolsysteem de juiste vorm is om kinderen verder te helpen. Ik geloof namelijk niet dat een systeem bepalend is voor het al dan niet goed onderwijs geven."

Job: "De mensen wel."

Erik: "Ja precies, wij proberen ons te onthouden van een discussie waarin we opperen dat scholen verouderd zijn enzovoorts. Dat doet helemaal niet ter zake. Uiteindelijk zijn het de mensen, de leraren die het grote verschil maken bij leerlingen. Wij richten ons op die leraar, we proberen ze middelen in handen te geven en in beweging te krijgen."

Job: "En om dat nog wat scherper te maken: wat wij dus niet doen is op de Dam gaan staan en schreeuwen hoe het zou moeten of ons afzetten tegen bepaalde bewegingen of een mening vormen over onderwijsbeleid van de overheid. Dat is zoals het nu is. Willen we hier iets in veranderen dan moeten we een alternatief bieden en laten zien dat dat werkt. Wij kijken liever naar hoe we en waar we een positieve verandering teweeg kunnen brengen door het goede voorbeeld te geven." ■

Anne van Hees

Onderwijskundige, coach en trainer

Anne@hulpbijadhd.nl

Job Christians